

Vejledning af unge med anden
etnisk baggrund end dansk på
Social- og Sundhedsuddannelserne

VÆRKTØJ TIL VEJLEDERE

Værktøj til Vejledere

Udgiver: Ministeriet for Flygtninge,
Indvandrere og Integration
2. Integrationskontor
Holbergsgade 6,
1057 København K
Tlf.: 33 92 33 80
Fax: 33 11 12 39
E-mail: inm@inm.dk

Forfatter: NIRAS Konsulenterne A/S

Copyright: © 2004 Ministeriet for Flygtninge,
Indvandrere og Integration

Layout: Umloud ApS

Forsidefoto: Tom Lindboe

Tryk: Litotryk København A/S

Sprog: Dansk

ISBN: 87-91320-39-9

Elektronisk - ISBN: 87-91320-55-0

Version: 1.0

Oplag: 1.000 stk.

Publikationen er tilgængelig på internettet på <http://www.inm.dk>

'Værktøj til Vejledere' er en del af kampagnen
'Brug for alle unge'. Yderligere information om
kampagnen kan findes på www.brugforalleunge.dk

Indhold

Indledning	5
1. Om mangfoldig vejledning	6
2. Det gode uddannelsessted – set med mangfoldighedsøjne	8
3. Den første kontakt med de unge	10
4. Den første kontakt med forældrene	12
5. Fastholdelse i uddannelsen	14
6. Fastholdelse i praktikken	16

Indledning

Social- og sundhedsmedarbejderne løfter dagligt store opgaver for andre. De arbejder med liv og død, og de gør en værdifuld indsats for tusindvis af mennesker hver eneste dag. Dette Værktøj for Vejledere handler om, hvordan vi får flere af hverdagens helte med anden etnisk baggrund end dansk på social- og sundhedsområdet.

Værktøjet er lavet til vejledere og kontaktlærere ved social- og sundhedsskolerne. Desuden kan andre lokale aktører på vejledningsområdet - fx. AF, ungdomsvejledere, kommuner og organisationer – hente inspiration i kataloget.

Formålet med Værktøj for Vejledere er at give konkrete ideer til styrkelse af vejledningsindsatsen over for de unge med anden etnisk baggrund end dansk. Målgruppen er i denne sammenhæng unge mellem 15 og 20 år, som har afsluttet folkeskolen eller er i gang med en kompetencegivende grunduddannelse.

Værktøj for Vejledere er en del af kampagnen 'Brug for alle unge'. Med kampagnen har regeringen og partierne bag den såkaldte satspuljeaftale, sat fokus på uddannelsessituationen hos unge med anden etnisk baggrund end dansk. Kampagnen skal medvirke til, at alle unge uanset etnisk baggrund får en uddannelse, der giver adgang til arbejdsmarkedet.

Som led i kampagnen har Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration sat fokus på rekruttering og fastholdelse af unge med anden etnisk baggrund end dansk på social- og sundhedsuddannelserne. Baggrunden er, at der er gode muligheder for beskæftigelse på området nu og fremover, og at uddannelsen giver alsidige muligheder for job eller videreuddannelse. Hertil kommer, at de unge med anden etnisk baggrund end dansk i kraft af deres baggrund har en række ressourcer i faget, fx. i forhold til erfaringen med ældre mennesker og i forhold til at virke som kulturelle brobyggere over for den stigende andel af ældre med anden etnisk baggrund end dansk.

Vejlederne spiller en vigtig rolle i forhold til at

- påvirke holdningerne til uddannelsen hos de unge og deres forældre,
- fortælle om de gode uddannelses- og jobmuligheder, som en social- og sundhedsuddannelse kan give
- tydeliggøre de krav og forventninger, som uddannelsen stiller til eleverne og deres forældre.

Vi håber, at Værktøj for Vejledere vil være en hjælp i denne vigtige opgave.

God læselyst!

1 Om mangfoldig vejledning

Mangfoldighed handler om at styrke den enkelte elevs forudsætninger og ressourcer - uanset elevens baggrund.

De unges tokulturelle identitet betyder, at det kan være svært for dem at finde fodfæste i det danske uddannelsessystem. Mange af de unge er vokset op i to forskellige sociale og kulturelle verdener – dels i indvandremiljøet, dels i det danske samfund. Det kan give modsætningsfyldte normer for,

hvad der opfattes som en god uddannelse, god adfærd eller et godt arbejde.

De unge med anden etnisk baggrund end dansk er selvfølgelig ikke en homogen gruppe, og mange af dem oplever først og fremmest sig selv som unge på lige fod med deres danske venner. De 15-20 årige unge, som har afsluttet folkeskolen, har for manges vedkommende en karriere, som er startet i børnehave/første klasse, og de kender hermed den

- Gør det klart for den unge, hvad din rolle som vejleder er – at du ikke er dommer eller kontrolant – men at du er en objektiv vejleder, som tager udgangspunkt i den enkelte unges situation og forudsætninger.
- Husk at du kan opleves som en autoritet, som man ikke siger imod eller diskuterer med.
- Vær opmærksom på, hvordan din egen kulturelle tænkning påvirker udøvelsen af vejledningen (hvad ser og hører du, hvor er dine blinde pletter, er der emner du er usikker på, hvordan du skal tackle?).
- Vær opmærksom på, at mange af de unge er præget af en 'bindestregskultur'. Det betyder, at de er bindeled mellem deres oprindelige etniske kultur og den danske kultur. Mange unge taler fx. arabisk i hjemmet og dansk, når de går i skole. Og mange unge søger at forene en 'vi-kultur' og en 'jeg-kultur'. Det stiller store krav til de unges omstillingsevne – og til din forestillingsevne.
- Er du i stand til at forstå, hvad den unge forstår ved det, I taler om – eller skal du spørge mere ind for at kunne yde en målrettet vejledning?
- Har du den fornødne viden om og forståelse for andre kulturer – eller har du brug for efteruddannelse? Det kan være i form af kurser, foredrag, hjemmebesøg hos familier eller deltagelse i kulturelle arrangementer mv.
- Er du og din arbejdsplads afklaret om jeres holdning til fx. påklædning, ansvar og forpligtelse i forhold til undervisningen, mulighederne for bøn mv.?
- Tag udgangspunkt i de personlige og faglige forudsætninger hos eleven.
- Vær opmærksom på det nonverbale sprog, som har en stor betydning for oplevelsen af vejledningen. Føler den unge sig fx. tryk sammen med dig?
- Lav et netværk med andre vejledere og kontaktlærere, hvor I udveksler erfaringer og reflekterer over egen praksis og de problemstillinger, I oplever.

"Jeg kunne godt tænke mig en mere direkte og åben snak om kulturelle forskelligheder for at nedbryde fordomme om indvandrere... De kunne fx. bare stille mig spørgsmål som: Vælger du selv din mand". (19-årig somalisk elev).

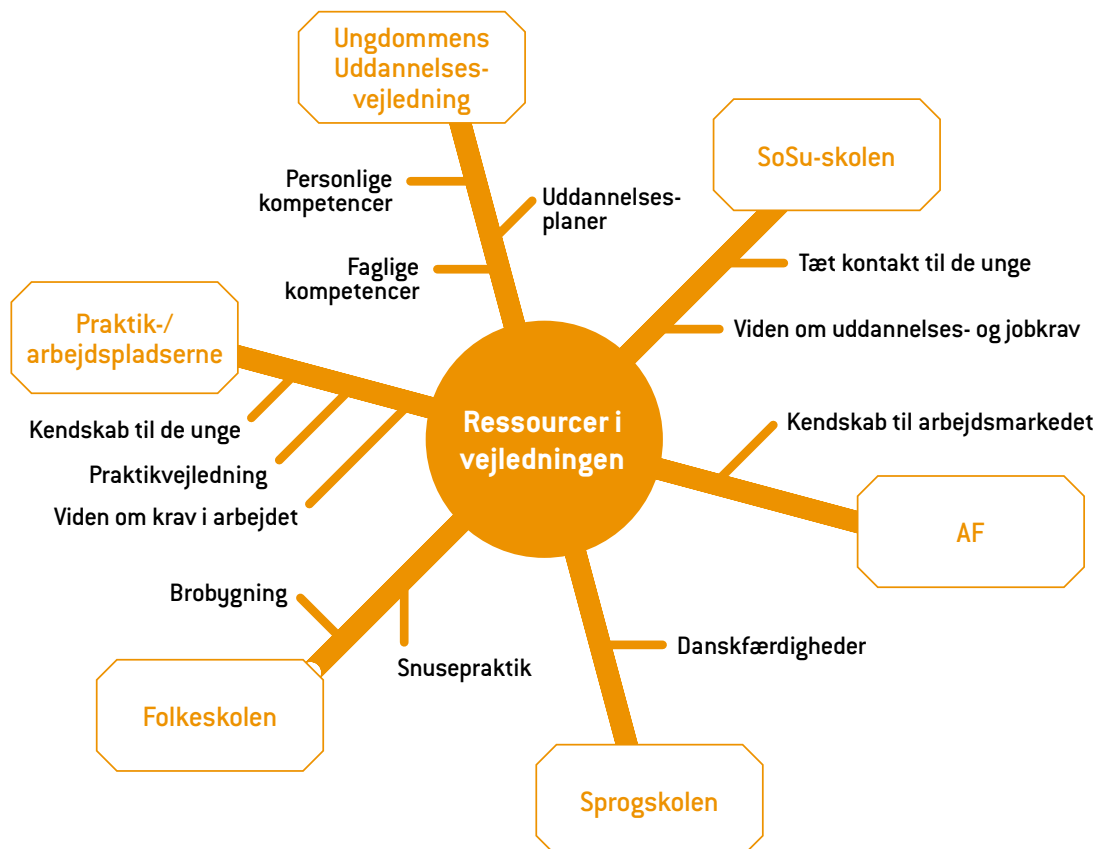
danske institutionsverden godt. Andre er først kommet til landet senere, men fælles for de fleste er, at de er bedre kendt med det danske uddannelsessystem end deres forældre.

Modsætningsfyldte normer, begrænsede muligheder for opbakning i uddannelsen fra forældrene, usikkerhed om, hvad uddannelsen stiller af krav og manglende kendskab til dansk arbejdspladskultur stiller særlige udfordringer til de unge – og til deres forældre.

Og hvad med vejlederens egne forudsætninger for at vejlede de unge med anden etnisk baggrund end dansk – hvordan er man en god vejleder i forhold til dem? I den konkrete vejledning er der en række forhold, som er nyttige at være opmærksom på for at overvinde forskelligheder og styrke den enkelte elevs ressourcer i forhold til uddannelsen.

Se faktabox på forrige side.

Som led i etableringen af netværk kan det være en god idé at tegne et kort over de ressourcer, der er til stede i forhold til at vejlede de unge - se figur herunder:

2. Det gode uddannelsessted – set med mangfoldighedsøjne

Gode rammer for uddannelsen er vigtige i forhold til elevernes trivsel. En målrettet indsats for at arbejde med mangfoldighed vil bidrage til, at de unges ressourcer i højere grad kan frisættes og nyttiggøres. De fleste skoler har en personalepolitik, som fastlægger rammerne for medarbejdernes udførelse og virke. Det kan være en god idé at læse denne politik igennem og vurdere, om den kan forbedres mhp. at skabe det gode uddannelsessted

– for alle. Dette er naturligvis ikke et anliggende for vejlederen alene, men som vejleder har du en praktisk erfaring fra mødet med de unge, som kan indgå i skolens videre arbejde med emnet.

Nogle centrale tjekpunkter, som I med fordel kan overveje, er:

- Hvad betyder det for skolens identitet, mål, strategier og metoder, at et stigende antal elever og lærere har/forventes at have en anden etnisk baggrund end dansk? Hvad ønsker skolen at være kendt for (hvad er jeres brand/varemærke)? Hvad stiller det af krav til jeres hverdag?
- Har I brug for at drøfte, hvordan I håndterer det tværkulturelle møde? Fx. opfattelsen og praktiseringen af dansk kultur og de værdier, der ligger til grund for opfattelsen af arbejde, ansvar og autoriteter.
- Hvad kendetegner kulturen på skolen? Er der noget, der med fordel kan ændres i kulturen og omgangstonen? Er der uskrevede regler, som det kan være svært for andre at tolke? Hvordan håndterer I forskelligheder blandt eleverne? Hvad skal der til for, at I kan blive bedre til at håndtere forskelligheder?
- Hvad er jeres holdninger til påklædning (fx. brug af tørklæde), særlige fridage, kostvaner, tidsopfattelse, ansvar og forpligtelse i forhold til undervisningen? Hvordan håndterer I kulturelt betonedede konflikter?
- Afspejler jeres informationsmateriale, at I lægger vægt på mangfoldighed?
- Har I beskrevet jeres optagelsesprocedure, og hvilke spørgsmål, I lægger vægt på at drøfte?
- Er undervisningen tilpasset elevernes forskellige behov og forudsætninger? Fx. mht. læringsrum, tydeliggørelse af krav, forventninger og roller, vilkår for gruppearbejde, lærerens rolle som autoritet og konflikthåndtering?
- Tager I højde for, at mange af de unge repræsenterer en 'bindestregskultur' (se afsnit 1), så I møder dem, der hvor de er?
- Tager jeres undervisning højde for forskellige opfattelser af alderdom og ældres rolle i forskellige kulturer, for forskellige opfattelser af respekt og visdom og for, hvilken status det tillægges at være gammel?
- Giver I et realistisk billede af, hvad praktikken og et job på SoSu-området kan indebære? Dels i forhold til dansk arbejdspladskultur og normer, men også i forhold til det at være tæt på døende og at pleje mænd og kvinder som del af et professionelt erhverv?
- Kan I gøre mere på skolen for at skabe et aktivt ungdomsmiljø, som inspirerer de unge til at blive på uddannelsen?

"Jeg beder 5 gange om dagen, heraf to gange i pauserne på skolen, hvor jeg låner et rum. Jeg kan se på øjnene, at han (vejlederen) gerne vil spørge, hvad jeg laver i det rum. Det ville være meget nemmere, hvis han bare spurgte". (19-årig somalisk elev).

Nedenfor er vist en model for, hvordan I kan arbejde målrettet med at skabe en mangfoldig arbejdsplads – fra fastlæggelse af strategi til udvælgelse af indsatsområder og gennemførelse af konkrete opgaver. Modellen er et eksempel.

Modellen læses "ovenfra og ned", fra strategi, til prioritering (indsatsområder) og til konkret handling (opgaver).

Første skridt: Strategi

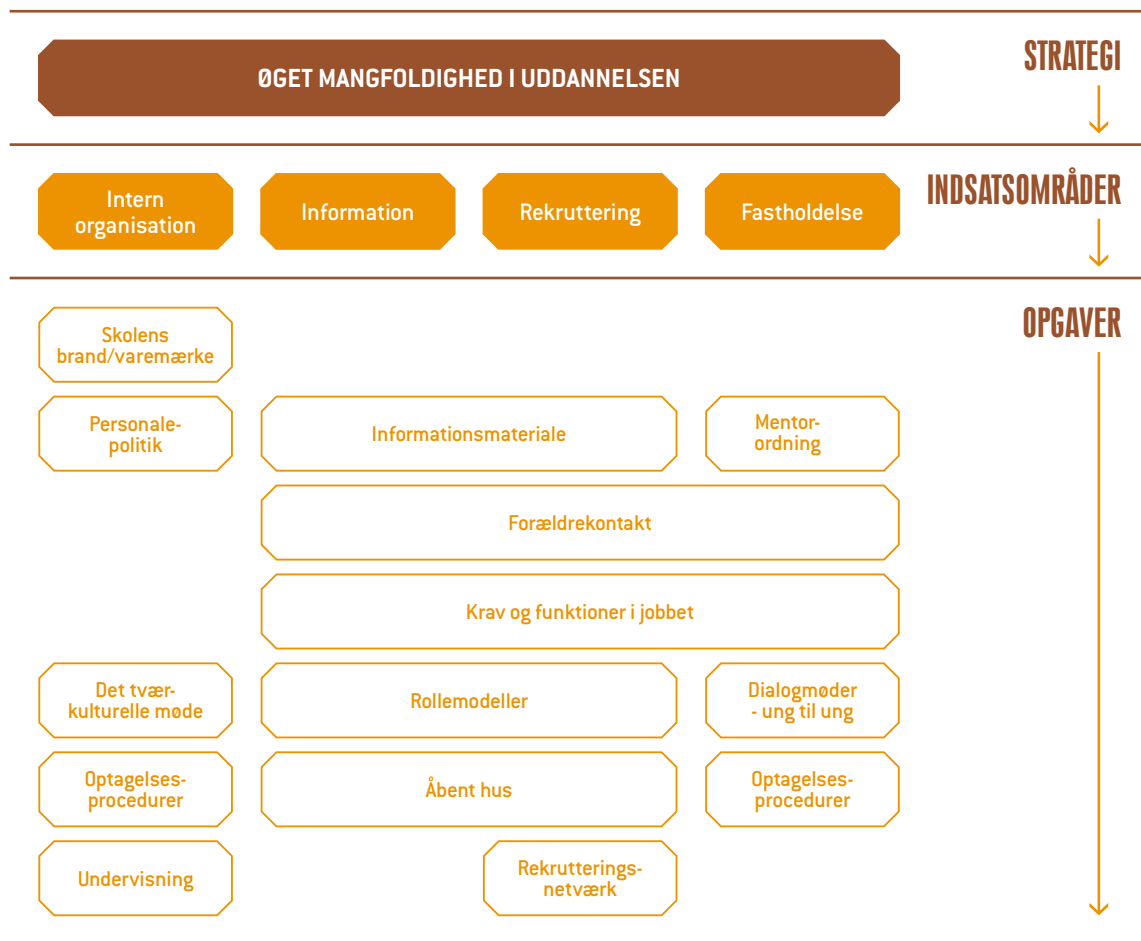
Formulér jeres egen strategi for mangfoldighed i uddannelsen.

Anden skridt: Indsatsområder

Udvælg 3-5 indsatsområder, som I vil sætte fokus på det næste år.

Tredie skridt: Opgaver

Beskriv de konkrete opgaver, I vil tage fat på inden for hvert indsatsområde. Og gå så i gang!

3. Den første kontakt med de unge

De unge er i høj grad påvirket af forældrenes og vennernes holdninger, når de skal vælge uddannelse. Skolevejlederne er også en gruppe, som har stor indflydelse.

De unge med anden etnisk baggrund end dansk vurderer typisk uddannelse på baggrund af en dansk sammenhæng samt ud fra ønsket om at leve i Danmark. Mange af de unge forsøger gennem deres uddannelse og arbejde at etablere og signalere

et tilhørsforhold til samfundet som danskere med anden etnisk baggrund end dansk – dvs. at de ønsker at blive set og respekteret for deres forskelligheder samt udgøre en del af noget fælles. Og de ønsker ikke en anderledes behandling eller iværksættelse af særlige foranstaltninger på uddannelsen.

I forhold til at nå ud til de unge er det vigtigt at være opmærksom på følgende:

- Lav informationsmateriale – evt. oversat til flere sprog, så forældrene kan læse med. Test det af på målgruppen. Indholdet skal være konkret, realistisk og informativt. Forslag til indhold: Beskrivelse af uddannelsens elementer, indhold og form, krav og forventninger til eleverne, kort om praktikken, noget om jobmuligheder og –indhold, det sociale liv på skolen samt mulighed for vejledning og information.
- Deltag i arrangementer. Stil op ved lokale uddannelsesmesser, i klubber og foreninger. Tag et par elever med anden etnisk baggrund end dansk med, som kan fortælle om, hvordan det er at gå på uddannelsen.
- Henvis til information på nettet (fx. www.sosu.dk og www.brugforalleunge.dk. Videncentret i Gellerup har også lavet en video: Kender du dit lokalcenter?, om forskellige arbejdsopgaver, som social- og sundhedsuddannede udfører. Den er lavet på 5 sprog, så forældrene kan høre med. Social- og Sundhedsskolen i Vejle amt har lavet videoen Den skjulte reserve om samme tema).
- Brug lokale rollemodeller eller Integrationsministeriets rollemodeller, der er unge elever/uddannede social- og sundhedsmedarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk, som besøger skoler, holder foredrag og går i dialog med de unge på deres egne præmisser.
- Invitér den enkelte uddannelsessøgende og hendes forældre til åbent hus på skolen og praktikstedet.
- Dan et rekrutteringsnetværk, hvor I går sammen om at lave arrangementer, skaffe oplægsholdere og udveksle erfaringer. Kortlæg den samlede vifte af kontaktpersoner på rekrutteringsområdet (jf. ressourcekortet i afsnit 1) – lav en fælles mailingliste. Invitér områdecheferne på lokalcentre og plejehjem med i netværket, så I sikrer den fornødne opbakning på praktik- og arbejdspladserne.
- Lav artikler og indslag i lokalaviser, indvandrerlokalradio og –TV. Her kan vinklerne fx. være uddannelses- og jobmuligheder, muligheder for videreuddannelse, konkrete succes historier, fortællinger om hverdagen i et klasseværelse eller på et lokalcenter.

"Jeg vil ikke kun passe arabiske ældre. De vil bestemme alt, hvad jeg skal gøre, og hvordan jeg skal gøre det. Men jeg vil gerne dele min viden om vores kultur med andre". (19-årig tyrkisk elev).

I forhold til den indledende kontakt og visitation er det vigtigt at give de unge et realistisk billede af, hvad uddannelsen til og jobbet som social- og sundhedsmedarbejder omfatter og indebærer. Det er også vigtigt at være meget konkret.

Nogle af de temaer, som det erfaringsmæssigt kan være vigtigt at drøfte med den unge i den første kontakt er:

For mange unge er skolen et mødested, hvor eleverne kan have deres sociale liv uden for familiens rammer. Gode rammer for studiemiljøet er dermed en vigtig faktor i forhold til at fastholde eleverne i uddannelsen. Det samme gælder sociale aktiviteter, som henvender sig til alle - herunder elever med etnisk baggrund.

- Hvordan er forældrenes opbakning til valget af uddannelse? Barrierer her kan være manglende viden hos forældrene om, hvad uddannelsen indebærer, en holdning til, at social- og sundhedsuddannelserne ikke er en profession (men et familieanliggende), kønsroller og religion (fx. kan det i visse kredse være et problem, at kvinder plejer fremmede mænd), eller ønske om, at datteren ikke indgår i sociale aktiviteter i studiemiljøet.
- Er der barrierer i forhold til kultur og religion – fx. omkring beklædning, madvaner (at servere svinekød), særlige højtider? Har familien planer for pigen i form af ægteskab eller særlige opgaver i hjemmet, som kan stå i vejen for uddannelsen? Hvad er skolens holdninger, hvad er den unges og familiens?

- Er der sproglige barrierer? Hvis 9. klasses afgangsprøve i dansk ikke er bestået, kan vejlederen tage en samtale med den unge, hvor der fokuseres på færdigheder i mundtlig dansk samt på læse- og skrivefærdigheder. Mange af de unge taler et godt hverdagsdansk, men mangler en grundlæggende begrebsforståelse, som kan gøre det vanskeligt at forstå en arbejdsinstruktion.
- Forventninger og krav i uddannelsen fx. med hensyn til mødepligt, forberedelse, aktiv deltagelse i klasseundervisning og gruppearbejde. Mange elever med anden etnisk baggrund end dansk oplever uklarhed om krav, forventninger, formål, regler og uklare autoritetsforhold. Det er derfor vigtigt, at vejlederen i den indledende kontakt er præcis i forhold til at beskrive dette.

4.

Den første kontakt med forældrene

I modsætning til danske familier har familien i mange tosprogede familier en betydelig større indflydelse på de unges planlægning af fremtiden. Det gælder familien i bred forstand (forstået som forældre, onkler, tanter, fætre og kusiner mv.).

Uddannelsesvalget er ikke en individuel afgørelse men en kollektiv familieafgørelse, der måske også inddrager aspekter som ægteskab og økonomiske forpligtelser.

Det kan give problemer for de unge, som har uddannelsesplaner, der modstrider familiens ønsker.

Dette kan give konflikter, som også handler om forskelle mellem den "vi-baserede" kultur i familien og den mere "jeg-baserede", danske kultur.

Forældrenes syn på de unges uddannelsesvalg er i vid udstrækning kendetegnet ved, at:

- De finder det vigtigt, at de unge får en uddannelse, for at de herigennem kan komme længere end forældrene selv er. De er ambitiøse på deres børns vegne.
- De har et begrænset kendskab til det danske uddannelsessystem. De ved ikke, hvad social- og sundhedsuddannelserne indebærer, og er ikke vant til komme på lokalcentre/plejehjem.
- De mangler forståelse for, hvad det kræver at gennemføre en uddannelse. Mange forældre for-

venter, at døtre i et uddannelsesforløb stadig kan klare de huslige pligter. Samtidig kan en tilknytning til det danske arbejdsmarked give en manglende forståelse for, at eleven skal møde til tiden, når der er opgaver, der trænger sig på i familien.

- De har ringe forudsætninger for at støtte og vejlede de unge i deres uddannelsesvalg og i forbindelse med uddannelsen.

Afhængigt af den konkrete families ståsted kan det være relevant at drøfte følgende:

- Betydningen af gode dansk kundskaber og forståelse for dansk kultur. (Læs danske aviser og bøger, se dansk TV og deltag i kulturelle begivenheder).
- At uddannelse og ægteskab er forenelige størrelser i Danmark.
- At man skal være opmærksom på påklædning og omgangsform på uddannelses- og praktikstedet.
- At forældrene kan bidrage til at skabe gode studie- og arbejdsvilkår for den unge, og at det er

vigtigt, at forældrene viser interesse for uddannelsen – hjemme og ved deltagelse i forældremøder.

- At skolen (ligesom praktik- og arbejdspladsen) stiller krav om, at den unge
 - møder til tiden, er præcis og overholder ferieplaner
 - deltager aktivt og vedholdende
 - forbereder sig
 - samarbejder og deltager i planlagte aktiviteter, herunder ekskursioner, intro-ture og studieture.

"Min far havde svært ved at acceptere, at jeg skulle bade fremmede mænd. Det har været en stor hjælp for mig, at min vejleder har talt med min far om uddannelsen – han forstår nu, at jeg har en professionel og ikke en personlig relation til brugeren". (17-årig iransk elev).

Hvad kan man gøre for at få kontakt til forældrene?

I forhold til information om uddannelsen og jobmulighederne er det i vid udstrækning de samme forhold der gør sig gældende, når det drejer sig om forældrene, som når det drejer sig om de unge (se afsnit 3). Dog skal man være opmærksom på, at der ikke tales dansk i mange af de unges hjem. Det betyder, at informationsmateriale skal oversættes til de relevante sprog. Har I først fået kontakt med

forældrene, er det vigtigt at være opmærksom på at fastholde denne kontakt. Fx. ved at invitere til relevante møder, synliggøre elevens resultater og fortsat minde forældrene om, at deres opbakning til uddannelsen er vigtig. Følgende tiltag kan bruges til at nå forældrene:

- Stil op med informationsstandere og – materiale, dér hvor forældrene færdes: I boligområder, indkøbscentre, på biblioteker, i foreninger, klubber, på sprogskoler mv. Tag en elev og/eller en færdiguddannet rollemodel som brobygger. Brug egne rollemodeller eller ministeriets korps af samme.
- Invitér den unge og hendes forældre til orienteringsmøde (evt. med tolk). Her er det vigtigt at orientere konkret om uddannelsens indhold og form, krav og forventninger til eleverne, om praktikken, om jobmuligheder og –indhold, om det sociale liv på skolen samt om mulighed for vejledning og information. Det er vigtigt, at vejlederen fokuserer på, at dansk pædagogisk tradition lægger vægt på selvstændighed, på evnen til at deltage i diskussioner og argumentere for egne synspunkter. Og på at gruppearbejde og praktik indgår i undervisningen. Overvej at lade skolelederen være afsender på invitationen – forældrene har respekt for autoriteter.
- Tag om muligt en tosproget lærer eller vejleder med til mødet. Denne kan fungere som brobygger mellem dansk kultur og skoletradition og forældrenes traditioner.
- Tal klart, tydeligt og konkret. Det danske sprog har mange nuancer, og humor og generaliseringer kan være svære at forstå.
- Udpeg et lokalt ambassadørkorps af voksne med anden etnisk baggrund end dansk, som kan være fortalere for uddannelse - og for social- og sundhedsuddannelserne. Det bør være personer, som er anerkendt i indvandremiljøerne – fx. politikere, debattører, foreningsfolk, deltagere i Fædregrupper etc. Ambassadørernes opgave er at gå i dialog med forældrene, der hvor de færdes, samt at være dagsordensættende i foreninger, medier osv. og hermed bane vejen for de unge. Plej jeres ambassadørkorps!
- Hold åbent hus på skole og lokalcentre. Invitér hver enkelt familie og sørg for at afsender på invitationen er en person med højst mulig charge (autoritet).
- Lav TV-og radioindslag på indvandrerkanalerne. Et vigtigt budskab her er, at de unge gennem uddannelsen indføres i det danske samfund og holdes i en god livsbane; noget mange forældre lægger vægt på.

5. Fastholdelse i uddannelsen

Introduktionsforløbet er vigtigt for de unge – og også her er det centralt at tage hensyn til den enkelte elevs behov og forudsætninger. Erfaringerne viser, at det især er undervisningsformen med gruppearbejde, ansvar for egen læring og for at sige fra, klarhed i forhold til den måde, lærerne udøver deres autoritet på, og isolation i forbindelse med gruppedannelser, der kan give de unge med anden etnisk baggrund end dansk problemer.

Nogle af de kulturbarrierer, der opstår i uddannelsen, hænger sammen med de unges identitetsdannelse, opfattelsen af kønsroller og oplevelsen af individet i forhold til gruppen.

Mange af eleverne lever i en blandingskultur, hvor de på den ene side følger forældrenes værdier og normer og på den anden side tilpasser sig den danske livsopfattelse. Det kan betyde, at det er svært

for dem at tale med deres forældre eller deres danske kammerater, og at de i stedet samles i grupper med andre ligesindede, hvor de ikke behøver at bruge kræfter på at forklare sig - med risiko for at blive isoleret. Mange af pigerne opdrages til ikke at markere sig for meget, og det kan betyde, at pigerne er tilbageholdende på skolen, ligesom ældre (= læreren) opleves som autoriteter, man ikke siger imod. Endelig er de eleverne typisk præget af en "vi-kultur", som gør det vigtigt for dem ikke at svigte gruppen og blive ladet udenfor. Det kan føre til et større fravær, når familien har opgaver i hjemmet, der skal passes.

Nogle af de tiltag, der er nævnt under afsnit 1, kan bruges i indsatsen for at forebygge frafald i uddannelsen. Andre tiltag, som i højere grad henvender sig til den enkelte elev, nævnes her:

- Lav fast tilbagevendende aftaler med eleven, vejleder/kontaktlærer. Mange elever holder sig tilbage, fordi de oplever, at de trænger sig på.
- Lav klasseregler for god adfærd – i samarbejde med eleverne.
- Tag initiativ til at tale om og afmystificere religiøse og kulturelle emner.
- Lav en mentorordning som redskab til at forebygge frafald og fastholde de unge i uddannelsen. Mentorrollen kan tildeles én eller flere af skolens vejledere, som bør have mulighed for at få supervision eller deltage i et netværk med andre mentorer.

- En mentor
 - Har fokus på både faglig, sproglig og kulturel vejledning.
 - Har et godt kendskab til de forskellige elementer i kulturmødet (se afsnit 1 og 2) og et reflekteret forhold til sin egen rolle som kulturbærer.
 - Kender skolen godt og er anerkendt af både ledelse og medarbejdere.
 - Har gode pædagogiske og formidlingsmæssige evner.
 - Er god til at kommunikere, reflektere og løse problemer.

"Mange af de ældre, jeg har mødt, har været meget nysgerrige om min baggrund. Hvorfor spiser og drikker du ikke (under Ramadanen), og hvorfor går du med tørklæde? Det er meget lettere, at de spørger mig. De er meget åbne". (18-årig somalisk elev).

Ud over at støtte de elever, der måtte have behov for det, kan mentorerne have særlige opgaver, fx. at koordinere vejledningsindsatsen i forhold til kontaktlærere og praktikvejledere, arrangere gå-hjem-

møder og foredrag om kulturmødet, lave vejledningsmateriale til styrkelse af mangfoldigheden på skolen (se afsnit 2), eller udvikle og samle metoder og redskaber til udvikling af den faglige refleksion.

Andre muligheder for at støtte de elever, der har en svag tilknytning til uddannelsen, kan være at:

→ Udpege danske kontaktpersoner blandt eleverne. Det giver eleverne med anden etnisk baggrund end dansk mulighed for at have kontakt til en almindelig dansk elev, som kan hjælpe med spørgsmål af både faglig, praktisk og kulturel karakter, og som er et alternativ til læreren/vejlederen. En del elever med anden etnisk baggrund end dansk kender måske ikke nogle almindelige danskere, og som sådan kan intiati-

vet være et vigtigt led i brobygningen. Kontakteleverne er også et signal til de øvrige danske elever om vigtigheden af samarbejde.

→ Det er en god idé at samle kontakteleverne med jævne mellemrum og give mulighed for erfaringsudveksling og drøftelse af, om nogle af de temaer, eleverne har været involveret i, kræver en særlig indsats fra skolens side.

6. Fastholdelse i praktikken

Det er vigtigt, at eleverne forberedes på en realistisk måde til virkeligheden i praktikken. Mange elever falder fra i forbindelse med den første praktik, fordi det kommer bag på dem, hvad opgaverne indebærer (fx. tæt kontakt til ældre og døende, intim pleje og oplevelse af fordomme og uvidenhed hos kolleger og ældre borgere).

Det er derfor vigtigt, at vejlederen har et godt kendskab til jobindhold, arbejdsopgaver og arbejdspladskultur på praktikstederne.

I kan styrke kommunikationen med eleven i forhold til praktikken ved at:

- Lave en retningsgivende pjece, som
 - tydeliggør skolens rolle og ansvar i forløbet,
 - tydeliggør praktikstedets rolle og ansvar,
 - klarlægger hvad der forventes af eleven,
 - beskriver hvad eleven kan forvente af uddannelsen under praktikopholdet
 - beskriver hvad der skal til for at eleven består praktikken.

- Det er en god idé at lave pjecen i et samarbejde med de kommuner/amter, der står for praktikpladserne og sende den bredt ud, så alle kender elevens betingelser og personalets medansvar og rolle i forhold til et vellykket praktikforløb.

Andre ideer til at arbejde med fastholdelse i praktikken og helhed i uddannelsesforløbet er:

- At arbejde med forbedring af overgange mellem skole og praktiksted. Målet er, at eleverne oplever, at skole og praktiksted kommunikerer med hinanden, at der er sammenhæng mellem teori og praktik, og at regler og normer for læring i de to verdener understøtter hinanden. Mange elever

oplever, at der ikke er en rød tråd mellem skolen og praktikpladsen.

- At danne netværk mellem vejlederne og de uddannelsesansvarlige på praktikstederne.

"Jeg frygtede at komme i praktik, fordi jeg ikke vidste noget om det sted, jeg skulle hen. Vi fik på skolen en meget generel vejledning om praktikken, men jeg savnede noget konkret information om miljøet og kulturen på det praktiksted, hvor netop jeg skulle hen". (18-årig iransk elev).

Dette Værktøj for Vejledere henvender sig til vejledere på social- og sundhedsskolerne og andre, der arbejder med at vejlede unge med anden etnisk baggrund end dansk om og i uddannelse. Der er særlig fokus på gruppen af unge mellem 15 og 20 år, som har afsluttet folkeskolen eller er i gang med en kompetencegivende grunduddannelse.

Værktøjet indeholder forslag til, hvordan vejlederne kan bidrage til at styrke rekrutteringen til og forebygge frafaldet i uddannelserne. Der er desuden forslag til, hvordan skolerne kan arbejde med at skabe større plads til mangfoldighed i hverdagen.

Formålet med indsatsen er at få flere af 'hverdagens helte' med anden etnisk baggrund end dansk på social- og sundhedsuddannelserne.

Værktøj for Vejledere er et initiativ under regeringens kampagne 'Brug for alle unge'. Det er udarbejdet af NIRAS Konsulenterne for Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

Yderligere information og materiale kan rekvireres ved henvendelse til:

Konsulent: Jamal Butt.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

2. Integrationskontor, Holbergsgade 6 – 1057 København K.

Tlf.; 33 92 33 80. E-mail: jbu@inm.dk

